

מרח שוון התשע"א

בס"ד

בכורה, בחירה וברכה לפרשת תולדות (ע"פ שעור מאת שרון רימון)

לעבוד את אבי בחוליו, ולעשות נזיד שיאכל, ולא די לי כל הצער הזה אלא שגם אתה תבא מן השדה כדב שכול וכדרך הזוללים תבקש ממני "הלעיטני נא", כאילו מוטל עלי להכין לפניך!... לכן בחר לך, אם תרצה, להיות בכור עשה הנהגת הבית וצרכה במקום אבינו ויהיה כל העול מוטל עליך. ואם לא תרצה לקחתו - הנח לי את הבכורה ואני אעשה את הכל, ואתן לך לאכול כמו שיתן הבכור לצעיר... והנה עשיו התבונן בלבו ואמר: גם אני לא בחרתי ללכת בדרכי אבותי שתפארתם לשבת בית... וקבל יעקב על עצמו הנהגת הבית כולה ובקשת צרכיו והכנתם, ולכן היה שמיד נתן לעשיו לחם ונזיד עדשים, כאשר יתן הבכור לצעיר לאכול...

... אבל היה ההשתדלות בזה כדי לירש את ברכת אברהם אשר ברכו ה' שהיא בהתיחדו ההשגחה בו ובזרעו בירושת הארץ שנמשך ממנה... וזה היה ממונו ועשרו של יצחק שירש מאברהם אביו, וזה יהיה הממון העושר והסגולה שירש לבניו, לא שאר הנכסים... והנה יעקב חשב בלבו שהירושה האלוקית הזאת לא היה אפשר שיזכו בה הוא ועשיו אחיו שניהם יחד, יען לא היו מטבע אחד, וטבעיהם ומדותיהם היו בתכלית החילוף וההרחקה זה מזה, ויעקב היה איש ירא את ה' במצוותיו חפץ מאד ולכן ראוי לירש את היעודים האלוקיים, אבל עשיו היה איש רע מעללים אין פחד אלוקים לנגד עיניו. ולא היה מאמין בהשגחתו ולא חפץ בדבקותו ואיך יהיה אם כן יורש הירושה האלוקית?... והיה בלבו של יעקב שלא היה בזה עלבון לעשיו כי הוא לא היה מאמין באותן היעודים ולא חפץ באותה הירושה, וכמו שאמר: "ולמה זה לי בכורה"?... והנה עשיו התבונן בליבו ואמר: ... ואם הנחתי מעשה אבותי מה בצע כי אקרא בכור להם, כי הבכורה הזאת לא תהיה לירושת הנכסים... וגם אם היא לעניין הטובות הנפשיות - **איני מאמין בהם ולא ביעודי אברהם, אם כן, למה זה לי בכורה?...** הנה התבאר מזה שלא ביקש יעקב את הבכורה כי אם לעניין היעודים האלוקיים, לפי שראה שעשיו אינו מאמין בהם...

13. בראשית ד'

(ג) ויהי מקץ ימים ויבא קין מפרי האדמה מנחה ליהוה:
(ד) והבל הביא גם הוא מבכורות צאנו ומחלבהו וישע יהוה אל הבל ואל מנחתו:

(ה) ואל קין ואל מנחתו לא שעה ויחר לקין מאד ויפלו פניו:

14. בראשית פרק ט'

(יח) ויהיו בני נח היצאיים מן התבה שם וחס ויפת..

(כו) ויאמר ברוך יהוה אלהי שם ויהי כנען עבד למו:

15. בראשית פרק י'

(כא) ולשם יולד גם הוא... אחי יפת הגדול.

16. בראשית פרק י"א

(כו) ואלה תולדות תרח, תרח הוליד את אברם ואת נחור ואת הרן..

17. בראשית כ"ה כ"ג

"ורב יעבוד צעיר".

18. בראשית מ"ח

(יד) וישלח ישׂראל את ימינו וישת על ראש אפרים והוא הצעיר ואת שמאלו על ראש מנשה שכל את ידיו כי מנשה הבכור:

1. בראשית פרק כ"ה

(כט) ויזד יעקב נזיד ויבא עשו מן השדה והוא עיף:

(ל) ויאמר עשו אל יעקב הלעיטני נא מן האדום האדום הנה פי עיף אנכי על כן קרא שמו אדום:

(לא) ויאמר יעקב מכרה כיום את בכרתך לי:

(לב) ויאמר עשו הנה אנכי הולך למות ולמה זה לי בכרה:

(לג) ויאמר יעקב השבעה לי כיום וישבע לו וימכר את בכרתו ליעקב:

(לד) ויעקב נתן לעשו לחם ונזיד עדשים ויאכל וישת ויקם ויילך ויבז עשו את הבכרה:

2. דברים פרק כ"א

(טו) כי תהיין לאיש שתי נשים האחת אהובה והאחת שנואה וילדו לו בנים האהובה והשנואה והיה הבן הבכור לשנואה:

(טז) והיה ביום הנחילו את בניו את אשר יהיה לו לא יוכל לבכר את בן האהובה על פני בן השנואה הבכור:

(יז) כי את הבכור בן השנואה יכיר לתת לו פי שנים בכל אשר ימצא לו כי הוא ראשית אנו לו משפט הבכרה:

3. אבן עזרא, דברים פרק כ"א פסוק י"ז

"לתת לו פי שנים" - שיקח שני חלקים. אם היו שלשה, שיחשבו שהם ארבעה, ויקח שני חלקים. ואם שני בנים יחשבו שלשה וכן הכל.

4. חוקי אשור התיכונה, לוח ב'1

אחים כי יחלקו את אחוזת אביהם... הבן הבכור יבחר ויקח שני חלקים בחלקו, ואחרי כן אחיו, אחד אחר השני, יבחרו ואת שלהם יקחו...

5. אבן עזרא בראשית כ"ה, ל"א

והבכורה - שיקח פי שניים בממון אביו. ויש אומרים שיש לבכור לעולם מעלה על הצעיר, לקום מפניו ולשרתו כבן לאב.

6. בראשית פרק כ"ה

(כג) ויאמר ה' לה שני גוים בבטן ושני לאמים ממעיך יפרדו ולאם מלאם יאמץ ורב יעבד צעיר:

7. רש"י על בראשית פרק כה פסוק כז

(כו) ישב אהלים - אהלו של שם ואהלו של עבר:

8. רשב"ם על בראשית פרק כה פסוק כז

(כו) יושב אהלים - רועה צאן אביו.

9. רשב"ם

דרך אדם הממהר לשאול דבר מחבירו כופל את דבריו. וזה שהוא עייף ורעב הרי הוא כאומר תן לי מהרה לאכול.

10. רש"י הירש

מגרה אותו הצבע לא פחות מעצם התבשיל, הנה הוא מזכיר לו את דם הבהמה הגוססת, תאוות העיניים שהוא רודף אחריה בשדה.

11. ישעיהו כ"ב, י"ג

"הרג בקר ונחט צאן אכל בשר ושתות יין אכול ושתו פי מחר נמות":

12. האברבנאל

... שיעקב אמר לעשיו: הנה הבן הבכור הוא עומד במקום אביו, ועליו מוטלת הנהגת הבית במקום אביו בהיות האב חלוש וזקן... ואתה, עשיו, אינך עושה כן, שאתה הולך תמיד בשדה ואינך חושש בדבר מהבית, ואני נער קטון וכואב, ואצטרך